

Hofleverancier

Een hofleverancier is een bedrijf dat of een persoon die producten of diensten levert aan een koninklijk of keizerlijk hof. In Nederland zijn sommige van deze leveranciers erkend door het hof zelf, en zijn titularis van een brevet of bewijs. Tegenwoordig is het een eretitel, waarbij het niet meer zo is dat de hofleverancier ook werkelijk goederen of diensten aan het hof levert.

Lodewijk Napoleon Bonaparte, die van 1806 tot 1810 koning van Holland was, verleende als eerste de titel 'koopman des konings'. Later nam koning Willem I (1813-1840), dit over en bedacht de naam Hofleverancier. Bedrijven konden hiermee laten zien dat ze in de smaak vielen bij het koningshuis.

De titel wordt verleend door de koning zelf maar deze wordt meestal aangevraagd zodra bedrijven diensten of goederen leveren aan de koning. Op de dag van de dynastie wordt de lijst bijgewerkt. In 1834 waren er in Nederland 93 hofleveranciers maar het aantal brevetten was nooit goed bijgehouden zodat niet duidelijk was wie in Nederland hofleverancier zijn of waren. Koning Willem III liet daarom in 1850 een advertentie in de Staatscourant plaatsen waarin "alle Fabrikanten, Winkeliers of andere Personen gerechtigd tot het voeren van het Koninklijk Wapen, worden uitgenodigd, hunne bewijzen als zoodanig vóór de 15den November aanstaande, met opgave hunner woonplaatsen, aan de Hof-Commissie op te zenden". De koning liet de oude brevetten vernietigen en gaf nieuwe brevetten aan die firma's die op de advertentie hadden gereageerd.

Het vorstelijke keurmerk was na 1850 niet meer alleen voorbehouden aan bedrijven die aan het Hof leverden. Soms werd het nagemaakt. Dat werd mogelijk toen er naast de kostbare uithangborden van verguld en beschilderd houtsnijwerk na 1850 ook goedkopere gietijzeren borden op de markt kwamen.

Koningin Beatrix herzag het stelsel dan ook op 1 mei 1987. Ze zorgde voor een strikt beleid en legde het onderscheid vast tussen de termen 'Koninklijk' en 'Hofleverancier'. De koning is nu de enige die deze titels kan toewijzen. Grote ondernemingen die in Nederland zijn gevestigd, zoals multinationals, kunnen het predicaat Koninklijk krijgen, mét kroontje. De titel 'Hofleverancier' en het bijbehorende wapenschild is bestemd voor kleine en middelgrote bedrijven met een regionale uitstraling, die minstens honderd jaar bestaan en een onberispelijke reputatie hebben. Ze hoeven niet per se aan het Hof te leveren. De bedrijven mogen dan het koninklijk wapen voeren en de vermelding "Bij Koninklijke Beschikking Hofleverancier". Wanneer een firma in buitenlandse handen overgaat of een statutaire wijziging ondergaat en een N.V. of B.V. wordt vervalt het predicaat. Bijna vierhonderd bedrijven voeren de titel.

Hoe deze verlening, en ontneming (want ook dat komt voor), zich verhoudt met de ministeriële verantwoordelijkheid is onduidelijk. De koning kan immers geen onderscheidingen verlenen zonder ministerieel contraseign. Ook staat het ontnemen van het predicaat op gespannen voet met de regel dat tegen een beschikking steeds beroep mogelijk moet zijn.

In het verleden hebben ook de koninginnen en de prinsen en prinsessen der Nederlanden de titel "leverancier aan Z.K.H. Prins der Nederlanden" verleend. Ook deze bedrijven voeren het wapen van degene die het predicaat verleende. Koningin Emma brevetteerde 93 leveranciers. Prins Hendrik vermoedelijk elf en Prins Bernhard machtigde vijftien bedrijven om zijn wapen te voeren. De zusters van prinses Beatrix, prins Claus en hun zonen brevetteerden geen leveranciers.

Bijna vierhonderd bedrijven voeren de titel. Hieronder een overzicht van een aantal bedrijven die de titel hofleverancier of Koninklijke voeren, of gevoerd hebben.

Albert Heijn - B
Alfa Brouwerij - A
Boekhandel Broekhuis - A
De Betuwe - C
De Harens Smid - C
De Ruijter - B
Heineken - A
Jamin - A
Johan van den Acker Textielabriek - A
Joseph Germain Dutalis - C
Lebesque Persoonlijke Interieurs - A
Maison de Bonneterie - C
P. De Bruijn Wijnkopers - A
Schermer Wijnkopers & Distilleerderij v.o.f. - A
Schoenfabriek Wed. J.P. van Bommel - A
Stroopfabriek Canisius-Hensen - A
Stumpel Boekhandel b.v. - A

In Beverwijk heeft Geest van der, Scharrelslager de titel Hofleverancier gekregen. Maar aangezien deze niet meer bestaat is de titel vervallen.

In Heemskerk heeft Meijer CV. Bakkerij de titel Hofleverancier.